

แผนบริหารการสอนประจำบทที่ 1

ความเป็นมาของการพลศึกษาในประเทศไทย

หัวข้อเนื้อหาประจำบท

1. วิวัฒนาการของการพลศึกษาไทย
 - 1.1 การพลศึกษาในสมัยก่อนกรุงสุโขทัย
 - 1.2 การพลศึกษาในสมัยกรุงสุโขทัย
 - 1.3 การพลศึกษาในสมัยกรุงศรีอยุธยา
 - 1.4 การพลศึกษาในสมัยกรุงธนบุรี
 - 1.5 การพลศึกษาในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์
 - 1.6 การจัดการศึกษาด้านพลศึกษาและกีฬาในสถาบันการศึกษา
2. การจัดตั้งกระทรวงกีฬา
3. สรุปท้ายบท
4. คำถามท้ายบท
5. เอกสารอ้างอิง

วัตถุประสงค์

เมื่อศึกษาบทที่ 1 จบแล้ว นักเรียนสามารถ

1. อธิบาย วิเคราะห์ประวัติความเป็นมา วิวัฒนาการของการพลศึกษาไทยในแต่ละยุค
2. วิเคราะห์แนวทางการจัดการศึกษาด้านพลศึกษาในสถาบันการศึกษาได้
3. อธิบายเหตุผลการจัดตั้งกระทรวงกีฬาได้

วิธีการสอนและกิจกรรมการเรียนรู้

1. ศึกษาขอบข่ายของเนื้อหาและวัตถุประสงค์ของบทเรียน
2. ศึกษาเอกสารประกอบการสอน
3. อภิปราย นำเสนอรายงานการค้นคว้า
4. ฟังบรรยายสรุป

สื่อการเรียนการสอน

1. เอกสารประกอบการสอน
2. PowerPoint
3. คำถามท้ายบท

การวัดและประเมินผล

1. ประเมินผลจากกิจกรรมและตอบทดสอบจากคำถามท้ายบท
2. ประเมินผลจากการสังเกตความสนใจและการร่วมกิจกรรมของนักศึกษา

บทที่ 1

ความเป็นมาของการพลศึกษาในประเทศไทย

พลศึกษาเป็นศาสตร์และศิลป์ที่ได้รับการถ่ายทอดมานานจากคนตะวันตก ที่เน้นร่างกายเป็นสิ่งสำคัญมากกว่าจิตใจ ที่มีความแข็งแรง ความเร็ว ความอ่อนตัว ความคล่องแคล่ว ความทนทาน และระบบไหลเวียนโลหิต จนมีหลักการที่พูดกันว่า A SOUND MIND IN A SOUND BODY หรือจิตใจที่แข็งแรงย่อมอยู่ในร่างกายที่แข็งแรง แต่ในความเป็นจริงคนตะวันออกพูดถึงพลศึกษามานานในรูปแบบทางจิตใจ นั่นคือ พละ 5 ธรรมที่เป็นพลัง มีสัทธา วิริยะ สติ สมาธิ และปัญญา แต่ไม่ได้รับการยอมรับมากนัก ในศตวรรษที่ 18 - 19 การศึกษายุคนี้เน้นไปทางด้านวัฒนธรรม ซึ่งหมายถึงการฝึกให้มีความสมบูรณ์ทางด้านร่างกาย และจิตใจ ด้วยวิธีการฝึกอบรม คำว่า ยิมนาสติก จึงเปลี่ยนไปเป็น Physical Culture การพลศึกษาสมัยนี้เป็นการฝึกให้ร่างกายมีทรวดทรง สวยงาม และร่างกายสมบูรณ์ ผู้ที่ได้รับการศึกษาอย่างสมบูรณ์จะต้องมีความสมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ต่อมาภายหลังการศึกษามีแนวโน้มที่จะให้ผู้เรียนได้ใช้มือในการประกอบกิจกรรมมากขึ้น เช่น การปั้น การแกะสลัก การฝีมือต่าง ๆ การศึกษาสมัยนี้ก็เปลี่ยนแปลงไปตามแนวโน้มของการศึกษา และได้หันมาใช้เครื่องมือประกอบการฝึก มากขึ้นและการฝึกได้กระทำกันอย่างแพร่หลาย คำว่าพลศึกษาในสมัยนี้จึงเรียกว่า “กายบริหาร”

วิวัฒนาการของการพลศึกษาไทย

คนในสังคมสมัยโบราณนั้น ไม่ได้เล็งเห็นความสำคัญของการพลศึกษาเช่นเดียวกับคนในสมัยนี้ การพลศึกษาในสมัยนั้นไม่ได้จัดให้เป็นระเบียบแบบแผนดังเช่นในปัจจุบัน ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากคนในสมัยโบราณไม่ได้จัดเวลาเป็นพิเศษในแต่ละวันเพื่อกิจกรรมพลศึกษา กลับตรงข้ามการพลศึกษาเป็นกิจวัตรประจำวันของการมีชีวิตอยู่ ร่างกายแข็งแรง มีสมรรถภาพดี ถือเป็นของธรรมดาสามัญสำหรับคนในสมัยโบราณ จากประวัติศาสตร์ชี้ให้เห็นว่าคนมีความจำเป็นที่จะต้องออกกำลังกายเป็นประจำอยู่แล้ว เช่น การออกกำลังกายเพื่อหาอาหาร เพื่อสนองความต้องการของตนเอง ความต้องการที่จะต่อสู้กับข้าศึกและอื่นๆ

เนื่องจากสังคมไทยไม่นิยมบันทึกเรื่องราวรายละเอียดกิจกรรมในระดับประชาชนคนธรรมดา จึงไม่มีหลักฐานชัดเจนในรายละเอียดของกิจกรรมกีฬาและการพลศึกษาในสมัยสุโขทัยอยุธยาหรือแม้กระทั่งในยุครัตนโกสินทร์ตอนต้นแต่หลักฐานของกิจกรรมพลศึกษาและการเล่นกีฬาในสมัยโบราณนั้น เราอาจเห็นได้ในการบันทึกเรื่องราวระดับชาติและระดับพระมหากษัตริย์ที่มีบันทึก

ไว้ในพงศาวดารซึ่งได้กล่าวไว้ว่าพระมหากษัตริย์ไทยทรงมีพระปรีชาสามารถในการกีฬามวย (ถนอมวงศ์ กฤษณ์เพชร. 2538: 1 - 5)

การพลศึกษาในประเทศไทย เริ่มขึ้นสมัยใดยังไม่มีข้ออ้างอิงชัดเจน แต่คงจะเกิดขึ้นมาพร้อมกับการสร้างชาติไทย เพราะกิจการการออกกำลังกายเป็นความต้องการตลอดชีวิตมนุษย์ จากการสันนิษฐานว่า ในสมัยโบราณประมาณพุทธศักราช 500 ได้อยู่ทางตอนใต้ของประเทศจีน คนไทยได้ใช้การพลศึกษาเพื่อการดำรงชีวิต เพื่อความอยู่รอด และการสงคราม เพราะสภาพแวดล้อมสมัยนั้น ต้องใช้กำลังกายในการหาอาหาร ต้องต่อสู้กับสัตว์ร้ายต่าง ๆ ป้อนกันตนเองและต่อสู้กับธรรมชาติ กิจกรรมทั่วไปได้แก่ การเดิน การวิ่ง การกระโดด การกระโจน ขว้าง ป่า ฟุ้ง ทุ่ม ว่ายน้ำ ปีนเขา และมีการทำสงครามกับประเทศจีนอยู่เสมอ

การพลศึกษาในสมัยก่อนกรุงสุโขทัย

ก่อนสมัยกรุงสุโขทัย สันนิษฐานได้ว่า การพลศึกษาได้มีการแพร่หลายทั่วไปของปวงชนชาวไทยแต่ละท้องถิ่น เช่น การเล่นกระบี่กระบอง มวยไทย ตะกร้อ และการละเล่นพื้นเมืองต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งชาวไทยนิยมเล่นในเทศกาลสำคัญ เช่น วันสงกรานต์ หรือวันนักขัตฤกษ์ต่าง ๆ ซึ่งเป็นการยืนยันได้ว่า ชาวไทยนิยมเล่นกีฬามาตั้งแต่สมัยโบราณแล้ว เพียงแต่อาจยังไม่ได้บันทึกเป็นหลักฐานไว้ เนื่องจากการศึกษาสมัยนั้น เป็นการศึกษาแบบไม่มีแบบแผน ไม่มีระเบียบวิธีการ (Informal Education) โดยการสอนให้ปฏิบัติเพียงอย่างเดียว

ไทยมีรกรากภูมิปัญญาเดิมอยู่ทางตอนกลางของประเทศจีน เมื่อประมาณ 3 - 4 พันปีมาแล้ว ต่อมาเมื่อชนชาติจีนได้อพยพตามเข้ามาอยู่ด้วย จีนเป็นชาติที่มีความขยันขันแข็ง ทรหด อดทน เมื่ออพยพเข้ามาอยู่ในบริเวณเดียวกันนานเข้า ไทยจึงรู้สึกว่าคุณจีนเบียดเบียนแย่งการทำมาหากินตามปกติ จึงมีการต่อสู้ทำสงครามกับจีน ฉะนั้นจึงพอจะสันนิษฐานได้ว่าวิชาการต่อสู้ป้องกันตัว เช่น มวยไทย กระบี่กระบอง อันเป็นวิชาที่มีคุณประโยชน์เป็นอย่างมากต่อประเทศชาติในการทำสงคราม ได้เริ่มมีมาตั้งแต่ในยุคนี้ (ไพฑูรย์ จัยสิน. 2518 : 3 - 13)

ราวปี พ.ศ. 1291 สมัยอาณาจักรน่านเจ้าของจีน ซึ่งมีกษัตริย์ผู้สามารถปกครองได้หลายพระองค์ และไทยต้องทำสงครามกับจีนอยู่เสมอ ซึ่งในสมัยที่พระเจ้าฟิโล โกะ ขึ้นเป็นกษัตริย์ทรงตั้งอาณาจักรน่านเจ้าเป็นสมัยที่มีการสู้รบ ทำสงครามกันบ่อยครั้งระหว่างจีน ไทย พม่า และมองโกล และในที่สุดอาณาจักรน่านเจ้าก็เสียให้แก่กุบไลข่านของมองโกล ผู้รบชนะจีน พม่าและไทย มีชาวไทยบางส่วนไม่ยอมละทิ้งอาณาจักรน่านเจ้า และมีบางส่วนอพยพลงมาจากใต้เรื่อย ๆ โดยหนีให้พ้นจากการรุกรานของจีน แยกกระจายออกเป็นหลายพวกหลายเหล่า แต่การปกครองอันแท้จริงยังอยู่ที่อาณาจักรน่านเจ้า (ฟอง เกิดแก้ว. 2520 : 37 - 38) อาณาจักรน่านเจ้ามีความเจริญมาก มีการปกครองอย่างมีระเบียบแบบแผน เนื่องจากมีการคัดเลือกบุคคลเข้ารับราชการของรัฐ โดยดูจากบุคลิกภาพและ

สมรรถภาพ ในบางครั้งมีขบวนแห่กษัตริย์นำหน้าเจ้าอย่างใหญ่โต ใช้คนเป็นจำนวนมาก ซึ่งจะต้องฝึกซ้อมเพื่อความสวยงามและความพร้อมเพรียงเป็นเวลานานก่อนจะถึงวันรัฐพิธี นอกจากนี้ยังมีการละเล่นต่าง ๆ เพื่อความสนุกสนานบันเทิงใจด้วย

วิวัฒนาการทางการศึกษาสมัยลัทธิตะวันตกของไทยจนถึงสมัยกรุงสุโขทัยนั้น นอกจากประชาชนจะได้เรียนรู้วิชาทั่วไปเกี่ยวกับการอ่าน คิด เขียน ซึ่งพระเป็นผู้สอนแล้วก็มีวิชาพิเศษที่สอน โดยชมราวาส นอกเหนือจากที่พระจัดสอน คือ วิชาแพทย์แผนไทย วิชาก่อสร้าง โหราศาสตร์ เวทมนต์คาถา วิชาต่อสู้ป้องกันตัว และวิชาเจิ้ง (การต่อสู้แบบจีนชนิดหนึ่งคล้าย ๆ มวยจีน) และเมื่อศึกษาไปถึงฝ่ายทหารก็มีการเรียนสรรพวิชาต่าง ๆ เกี่ยวกับศิลปศาสตร์ การรบ เพลงอาวุธ และตำราพิชัยสงคราม

แม้ว่าจะหาหลักฐานทางการพลศึกษาที่ถูกต้องแน่นอนไม่ได้ก็ตาม แต่ก็ยังมีสิ่งชักจูงให้เห็นรากฐานของการพลศึกษา กล่าวคือ การละเล่นอันเป็นแบบฉบับของไทยซึ่งนิยมกันในวันรัฐพิธีหรือประเพณีต่าง ๆ เช่น ในงานบวช ในวันตรุษ - สงกรานต์ กีฬาหลายอย่างที่ถูกถ่ายทอดติดต่อกันมาเป็นเวลาอันยาวนาน เช่น มวยไทย กระบี่กระบอง ตะกร้อ วิ่งเร็ว วายน้ำ เป็นต้น กิจกรรมดังกล่าวมีมาแต่โบราณกาล หากแต่ไม่มีการบันทึกหรือเรียนทฤษฎีกันคงมีการถ่ายทอดความรู้โดยทางปฏิบัติเท่านั้น เชื่อว่ากระบี่กระบองและมวยไทยนั้นเป็นกีฬาที่ให้คุณประโยชน์มากในด้านการสงคราม ซึ่งได้ใช้ฝึกชายฉกรรจ์ และทหารในสมัยโบราณก่อนสมัยกรุงสุโขทัยเสียอีก

ดังนั้นการพลศึกษาในสมัยก่อนกรุงสุโขทัย พอจะสรุปได้ ดังนี้ คือ ชายไทยก่อนสมัยกรุงสุโขทัยนั้นก็ต้องต่อสู้ทำสงคราม มีการฝึกทหาร การฝึกกระบี่ กระบอง และมวยไทย มีการละเล่นต่าง ๆ ซึ่งขึ้นอยู่กับเวลาแห่งการสงครามหรือเวลาที่ประเทศชาติ มีความสงบสุข กิจกรรมดังกล่าวนี้จะทำกันเพื่อให้เกิดความแข็งแรง ความมั่นคงของชาติ และเป็นการพลศึกษาที่แท้จริง แต่บุคคลในสมัยนั้นจะไม่ทราบและไม่เข้าใจว่าสิ่งนั้นเป็นการพลศึกษาที่มีความจำเป็นแก่ชีวิต หากแต่สภาพชีวิต ผลักใส่ให้จำเป็นต้องกระทำเช่นนั้น เพราะความแข็งแรงเท่านั้นที่ทำให้คนในสมัยก่อนมีความสุขได้ เพราะห่างไกลความเจริญทางการแพทย์ ทุกคนจึงอยู่ได้เฉพาะความแข็งแรงตามความสามารถของตนเอง

การพลศึกษาในสมัยกรุงสุโขทัย

การพลศึกษาในสมัยกรุงสุโขทัยเมื่อประมาณ พ.ศ. 1781 - 1921 ชาวไทยอพยพลงมาทางตอนใต้สู่ดินแดนสุวรรณภูมิถึงภาคกลางของประเทศไทย ตรงกับสมัยที่ขอมเรืองอำนาจ ชาวไทยต้องยอมอยู่ใต้อำนาจของขอม ส่วนทางตอนเหนืออิทธิพลของขอมมีไม่มากนัก ชาวไทยบางส่วนอพยพอยู่ทางลันนาและลันช้างจึงมีอิสระแก่ตัวเอง

อำนาจของขอมเริ่มเสื่อมลงภายหลังรัชสมัยของพระเจ้าอินทรวรมันที่ 2 เป็นการเสื่อมลงตามเวลา กลุ่มไทยที่อยู่ทางตอนเหนือของภาคกลาง เริ่มไหวตัวในราว พ.ศ. 1800 พ่อขุนบางกลางหาว

เจ้าเมืองบางยางและพ่อขุนผาเมืองเจ้าเมืองราดได้ร่วมกันแข็งเมือง ตั้งตัวเป็นอิสระทำการกวาดล้างอิทธิพลของขอมเป็นผลสำเร็จ พ่อขุนบางกลางหาวได้รับการสถาปนาขึ้นเป็นกษัตริย์ ทรงพระนามว่าพ่อขุนศรีอินทราทิตย์ การพลศึกษาในสมัยสุโขทัย แต่ละช่วงเวลามีรายละเอียดดังนี้

1. รัชสมัยของพ่อขุนศรีอินทราทิตย์

คงจะเป็นสมัยที่เต็มไปด้วยความโกลาหลอลหม่าน เนื่องจากตั้งตัวเป็นเอกราชใหม่ ๆ เรื่องที่ไม่มีปัญหาคือการทำสงครามกับพวกขอมอย่างแน่นอน และคงไม่ใช่ครั้งแรก นอกจากนั้นยังต้องทำสงครามกับพวกไทยด้วยกันเอง ดังที่ปรากฏในศิลาจารึกว่า “ขุนสามชนเข้าเมืองยกกองทัพมาตีเมืองตากเป็นศึกหนัก ถึงขั้นทำสงครามยุทธหัตถีกัน พ่อขุนศรีอินทราทิตย์เสียที หากได้โอรสแก่กันเอาไว้ได้ และมีชัยแก่ขุนสามชนในที่สุด” นอกจากเรื่องการศึกษาแล้วก็ต้องมี การสร้างบ้านสร้างเมืองกันเป็นการใหญ่ ตลอดจนการจัดระเบียบการปกครองบ้านเมืองให้เข้ารูปเข้ารอยอีกด้วย เป็นการทำงานแข่งกับเวลาตลอดรัชสมัยอันสั้นเพียงไม่ถึง 20 ปี ก็สิ้นรัชกาล ฉะนั้นถ้าหากจะพูดถึงเรื่องการศึกษาในสมัยของพระองค์ ก็น่าจะหนักไปในด้าน “การพลศึกษา” เป็นพื้น

คำว่า พลศึกษา ในที่นี้ได้แก่ การเรียนวิชาของลูกผู้ชายเพื่อเป็นกำลังของชาติ ในอันที่จะต้องต่อสู้กับข้าศึกศัตรู เช่น มวย กระบี่กระบอง เพลงอาวุธต่าง ๆ ตลอดจนวิธีบังคับม้า ช้าง ซึ่งใช้เป็นพาหนะออกศึก เป็นวิชาชั้นสูงของผู้ที่จะเป็นแม่ทัพนายกอง ในสมัยนั้นผู้ชายทุกคนจะต้องเป็นทหารในเวลาที่บ้านเมืองมีศึกสงคราม หากเป็นเวลาสงบสันติก็ทำการเพาะปลูก หรือประกอบอาชีพอื่น ๆ ตามความถนัดของตน พอศึกก็หาอาวุธคู่มือเท่าที่มีอยู่เข้าร่วมกองทัพ ผู้ชายส่วนใหญ่จะต้องหาอาวุธของตน ตลอดจนแสวงหาของดีหรือเวทย์มนต์คาถา ซึ่งเชื่อว่าจะเป็นเครื่องคุ้มครองภัยอันตรายต่าง ๆ ได้

2. รัชสมัยของพ่อขุนรามคำแหงมหาราช

พ่อขุนรามคำแหงมหาราช ทรงมีคุณลักษณะทุกอย่างเท่าที่กษัตริย์ทรงมี และทรงได้รับสร้อยพระนามว่า “มหาราช” ลักษณะดีเด่นที่พระองค์แสดงให้เห็นปรากฏหลายประการ ทั้งด้านการศึกษากิจการทหาร การประกอบอาชีพ และด้านการเล่นต่าง ๆ สำหรับด้านวิชาการและภาคปฏิบัติ ภาควิชาทหาร เช่น ฝึกวิชาการต่อสู้ป้องกันตัว การใช้อาวุธ กระบี่ ดาบสองมือ หอก มีด ไม้พลอง ง้าว ธนู โล่ โดม เป็นต้น รวมทั้งการใช้อาวุธประกอบพาหนะช้าง ม้า วัว ควาย (ถนอมวงศ์ กฤษณ์เพ็ชร. 2538 : 2) ดังหลักฐานที่ปรากฏในศิลาจารึกหลักที่ 1 ว่า ลักษณะคนสุโขทัยนั้นประกอบด้วย “ด้วยรู้ ด้วยหลวก ด้วยแก้ว ด้วยหาญ ด้วยแคะ ด้วยแรง หากนจักเสนอมิได้ อาจปราบฝูงข้าศึก มีเมืองกว้าง ช้างหลาย” (กรมศิลปากร. 2525 : 15) แสดงให้เห็นว่าคนสุโขทัยสมัยมีความรู้ด้านการต่อสู้มีพลังกำลังร่างกายล้ำสันมีความแกล้วกล้าในเชิงศึกสงคราม จนอาณาจักรแพร่ขยายออกไปกว้างไกล ส่วนการศึกษาในสมัยนั้นมีการคัดและเขียนจากการเรียนเรื่องราวพุทธศาสนา โดยยึดคำสั่งสอนของ ครู - อาจารย์

เป็นสำคัญ การสอนเกี่ยวกับการต่อสู้ป้องกันตัวทั้งประเภทมือเปล่า และประเภทการใช้อาวุธ หลากหลายบนหลังช้าง และหลังม้าโดยผู้อาวุโสที่มีความชำนาญการต่อสู้

การพลศึกษาและกีฬาในสมัยพระเจ้ารามาธิบดีแห่งมหาราช จะหนักไปในทางการทหาร พระองค์ทรงมีความสามารถและความชำนาญในการต่อสู้ป้องกันตัว และการบริหารร่างกายเพื่อเป็นการสร้างสมรรถภาพทางกายให้มีความแข็งแรง และมีความสามารถในการใช้อาวุธได้อย่างดี เพราะประเทศไทย เพิ่งก่อตั้งอาณาจักรได้เป็นปีกแผ่น จึงจำเป็นต้องป้องกันตนเอง และในขณะเดียวกันก็ต้องขยายอาณาเขตออกไปให้มาก และในยามที่บ้านเมืองสงบเรียบร้อย การทหารก็ยังฝึกฝนอยู่เสมอ ซึ่งจะออกมาในรูปจัดการแข่งขัน เพื่อเป็นการทำทายความสามารถของกันและกัน และเพื่อความสนุกสนาน ความร่วมมือร่วมแรงในหมู่คณะ จึงทำให้กระบี่กระบอง มวยไทย การแข่งเรือ และการขี่ม้าเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องเป็นส่วนหนึ่งของการทำสงครามที่มีมาช้านานแล้ว กีฬาเพื่อความสนุกสนาน ได้แก่ การล่าสัตว์ อาจเพื่อการออกกำลังกาย ความสนุกสนานเพลิดเพลิน และเพื่อเป็นอาหารก็ได้จัดเป็นกิจกรรมในยามว่าง หรือนันทนาการประเภทหนึ่งในปัจจุบัน

ส่วนกีฬาว่า ในสมัยสุโขทัยได้ใช้กระดาดบาง ๆ จากประเทศจีน ซึ่งมีกรติดต่อค้าขายกัน ในสมัยพ่อขุนรามคำแหง (พระร่วง) โปรดการเล่นว่าวมาก รวมไปถึงข้าราชการและประชาชน ด้วยจากตำหรับตำวศรีจุฬาลักษณ์สมเือกในพระเจ้ารามาธิบดีแห่งมหาราช ได้กล่าวในลำดับพิธีสำหรับพระนครว่า “เดือนยี่ถึงการพระราช พิธีบูรณะภิเษก เถลิงพระ โศกินเลียงเป็นนักขัตฤกษ์ หมุ่นางในก็ได้ ดูชุดว่าวห่าง” (พงศ ฤคแก้ว. 2520 : 17) กีฬาวาจึงให้คุณค่าเพียงความสนุกสนานเพลิดเพลินและมีการออกกำลังกายบ้างเล็กน้อย ในการวิ่งตามว่าวหรือกระตุกว่าว เพราะยังไม่มีการแข่งขันว่าว

ผู้ชายในสมัยกรุงสุโขทัย เมื่อเข้าสู่วัยรุ่นมักจะฝึกหัดมวยไทยกันทุกคน เพราะเป็นส่วนหนึ่งของผู้ที่มีลักษณะชายชาติศรี ซึ่งจะต้องประกอบด้วยคุณวุฒิ มารยาท มนุษยธรรม วิกรรรม ความทรหดอดทน อำนางทางคาถาอาคม พลังกาย และความรู้ ความชำนาญในศิลปะมวยไทย และกระบี่กระบอง ผู้ชายสมัยนั้นจะเข้าฝึกหัดมวยตามสำนักต่าง ๆ เช่น สำนักสมอคอน แขวงเมืองลพบุรี เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการฝึกหัดมวยไทยตามวัดให้ด้วย วิธีการฝึกหัดมวยไทยในสมัยกรุงสุโขทัย คุรมวยไทยจะใช้กลอุบายให้นักมวยตักน้ำ คำข้าว ผ่าฟัน ว่ายน้ำ ห้อยโหนเถาวัลย์เพื่อให้ร่างกายแข็งแรง และอดทนก่อนจึงจะฝึกหัดชกคลุมด้วยการผูกผ้าขาวม้าเป็นปมใหญ่ ๆ ไว้ตามกิ่งไม้แล้วชกให้ถูกทั้งหมด สอก เข้า เท้า เตะตักกล้วย ชกกับคู่ซ้อมและปล้ำคู่และจบด้วยการว่ายน้ำ ตอนค่ำก่อนนอน คุรมวยจะอบรมศีลธรรม จรรยา ทบทวนความจำจากการฝึกฝนศิลปะมวยไทยท่าต่าง ๆ (บัว นิลาอาษา. 2501 : 14)

ในสมัยกรุงสุโขทัยมีการเรียนการสอนที่สอนโดยฆราวาส เช่น วิชาต่อสู้ป้องกันตัว กระบี่กระบอง มวยไทย เป็นต้น และเมื่อศึกษาไปถึงฝ่ายทหารมีการเรียนเกี่ยวกับเพลงอาวุธและตำราพิชัยสงคราม สำหรับการสอนในเรื่องการต่อสู้ป้องกันตัวมีทั้งประเภทมือเปล่าและประเภทการใช้

อาวุธต่าง ๆ มีการฝึกฝนการต่อสู้บนหลังช้างและหลังม้า การสงครามบ่อยครั้งทำให้พระมหากษัตริย์และทหารรวมทั้งประชาชนต้องอาศัยการพลศึกษา เพื่อให้ร่างกายแข็งแรง จิตใจกล้าหาญ มีความเป็นระเบียบวินัย รักใคร่สามัคคี ดังนั้น พระมหากษัตริย์จึงจำเป็นต้องฝึกฝนศิลปะการป้องกันตัว เพลงอาวุธต่าง ๆ ด้วย เพื่อเตรียมพร้อม และเป็นผู้ดำเนินการป้องกันประเทศ ดังเช่นพระเจ้ารามคำแหงมหาราชทรงมีความชำนาญในการต่อสู้ป้องกันตัว และการบริหารร่างกายและทรงโปรดการกีฬาเพื่อความบันเทิงด้วย โดยเฉพาะกีฬาว่าว (ถนอมวงศ์ กฤษณ์เพ็ชร. 2538 : 3 - 4)

ดังนั้น การพลศึกษาในสมัยสุโขทัย พอจะสรุปได้ดังนี้ คือ พลศึกษามีการสอนวิชาสำหรับลูกผู้ชาย ไว้เป็นเครื่องป้องกันตัวและไว้ใช้ในเวลาที่เกิดศึกสงคราม ในสมัยสุโขทัยผู้ชายทุกคนต้องเป็นทหาร การหัดวิชาของลูกผู้ชาย มักแสวงหาผู้มีฝีมือในทางนี้เป็นครูผู้สอน ส่วนผู้ที่เป็นเจ้านายคงศึกษากันในราชสำนัก ซึ่งอาจหาคนดีมีวิชาเป็นอาจารย์สั่งสอนด้านพลศึกษานี้ได้ดีกว่าสามัญชน

การพลศึกษาในสมัยกรุงศรีอยุธยา

การพลศึกษาในสมัยกรุงศรีอยุธยา ระหว่าง พ.ศ. 1893 - 2310 สภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของชาวไทยที่อยู่กันมาเป็นเวลาอันยาวนานถึง 417 ปี มีพระมหากษัตริย์ปกครองติดต่อกันมาถึง 34 พระองค์ บางครั้งรุ่งเรือง บางครั้งตกต่ำ แต่อย่างไรก็ตามเป็นที่น่าสังเกตว่าทุกครั้งที่ประเทศพ่ายแพ้ต่อข้าศึก และประสบความยุ่งยากเพียงไรก็ตามก็จะต้องมีผู้นำที่มีความสามารถเก่งกล้าเข้ามาช่วยกันกอบกู้ประเทศชาติ ฟื้นฟูให้กลับสู่ความเจริญในเวลาอันรวดเร็วสมกับคำกล่าวที่ว่า “กรุงศรีอยุธยาไม่สิ้นคนดี” ไทยในสมัยกรุงศรีอยุธยาต้องตกอยู่ในภาวะการณ์ทำสงครามกับประเทศใกล้เคียงและกับชาวไทยด้วยกันมากกว่าที่จะอยู่อย่างสงบ ความมุ่งหมายของการพลศึกษาในสมัยนั้นจึงมุ่งฝึกฝนเพื่อประโยชน์ในทางการทหารและการต่อสู้ป้องกันตัว ใช้ความรู้ในการต่อสู้ป้องกันตัวอันเป็นประโยชน์ในการทำสงคราม ยังมีกิจกรรมที่ส่งเสริมการนันทนาการอยู่บ้าง เช่น การล่าสัตว์ การคล้องช้าง การฟ้อนรำ และการละเล่นต่าง ๆ ความรู้ความสามารถต่าง ๆ เหล่านี้ถูกถ่ายทอดต่อกันมาตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัยและได้รับการปรับปรุงให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น การศึกษาในสมัยกรุงศรีอยุธยา (ฟอง เกิดแก้ว. 2520 : 45 - 46 อ้างจากกระทรวงศึกษาธิการ ประวัติกระทรวงศึกษาธิการ) เป็นหน้าที่ของพระที่ทำการสอนให้วิชาความรู้ ตลอดจนมีศีลธรรมจรรยา ซึ่งสอนกันที่วัด ผู้เรียนจะต้องอยู่ปรนนิบัติรับใช้พระ เพื่อสะดวกในการบวชเมื่ออายุครบ 20 ปี ยังผลให้วัดทุกแห่งทำหน้าที่เป็นโรงเรียน ชายหนุ่มทั้งหลายจะต้องได้รับการฝึกฝนให้มีความรู้ ทั้งวิชาสามัญและฝึกความชำนาญในเชิงดาบ กระบี่ กระบอง กริช มวยไทย ธนู เป็นต้น ให้สามารถทำลายศัตรูและป้องกันตัวเองได้ จึงฝึกฝนอยู่เสมอทั้งในยามสงบและในยามสงคราม

ในประวัติศาสตร์จะเห็นได้ว่ามีสำนักดาบที่มีผู้นิยมไปเรียนกันมากมายและติดต่อกันมาหลายสมัย เพื่อฝึกความรู้ที่ถูกต้องในการฟันดาบแก่ชายฉกรรจ์ชาวไทย หรือดาบและพลอง ปัจจุบันนี้มี

สำนักดาบอยู่หลายแห่ง แต่ไม่แพร่หลายอย่างสมัยก่อน แม้ว่าต่อมาในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ทางราชสำนักก็มีความนิยมกันมาก แต่เนื่องจากศิลปะแขนงนี้ฝึกให้เกิดความชำนาญยากมาก โอกาสในการต่อสู้หรือใช้ออกแสดงก็มีน้อย ประกอบทั้งมีกีฬาอื่นที่มุ่งเข้าสู่ความนิยมและความสนใจของประชาชนเป็นอีกมาก แต่อย่างไรก็ดี เราก็ควรภูมิใจที่เป็นศิลปะไทยแท้ ควบคู่มากับกระบี่กระบอง ทั้งนี้เพื่อช่วยให้การรบในระยะประชิดตัวได้ผลดีขึ้น เพราะจะได้ใช้อาวุธ หัก สอก เข่า เท้า ทำร้ายคู่ต่อสู้ได้อย่างดี และยังป้องกันตัวเองได้ดีด้วย เดิมทีศิลปะ การต่อสู้นี้มีสอนกันเฉพาะในวังและขุนนางผู้ใหญ่ แล้วจึงค่อย ๆ แพร่หลายออกไปสู่คนภายนอก และในตอนปลายกรุงศรีอยุธยาเองที่มียกมวยไทยชื่อดังคือ นายขนมต้มซึ่งถูกส่งให้ไปชกต่อหน้าพระเจ้ากรุงอังวะ นายขนมต้มนักมวยไทยสามารถชนะพม่าถึง 10 คน นอกจากนั้นแล้วพระยาพิชัยดาบหักยังเป็นคนไทยคนหนึ่งที่มีความสามารถในวิชา มวยไทย กระบี่กระบอง จนเป็นที่รู้จักของชาวพม่าทั่วไป

ดังนั้นการพลศึกษาในสมัยกรุงศรีอยุธยา พอดีสรุปได้ดังนี้ คือ ในสมัยกรุงศรีอยุธยามีกองการปกครองที่ยาวนาน มีทั้งช่วงรุ่งเรืองและช่วงที่ตกต่ำ กิจกรรมทางพลศึกษาส่วนใหญ่ได้รับการถ่ายทอดต่อ ๆ กันมาตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัย โดยยังคงเน้นที่เรื่องของการต่อสู้เพื่อใช้ในการรบ และการป้องกันตัว โดยการถ่ายทอดวิชาความรู้เป็นหน้าที่ของพระและจะทำการสอนกันในวัด

การพลศึกษาในสมัยกรุงธนบุรี

ในสมัยกรุงธนบุรี พ.ศ. 2310 - 2324 ระยะเวลา 14 ปี บ้านเมืองอยู่ในระหว่างการทำสงครามและการฟื้นฟูประเทศหลังจากกบฏอริสราพได้ พระเจ้าตากสินมหาราชทรงเป็นนักรบที่เข้มแข็ง สามารถกอบกู้อิสรภาพจากพม่าได้ ดังนั้น ในสมัยพระองค์การพลศึกษาจึงเป็นไปเพื่อการทหารอย่างแท้จริง เช่น การต่อสู้ป้องกันตัว การชกมวย การปล้ำ กระบี่กระบอง เป็นต้น (พิมาน แจ่มจรัส. 2508 : 8)

การพลศึกษาในสมัยนี้ยังเป็นการฝึกเพื่อออกกำลังกายให้เข้มแข็ง อดทน คล่องแคล่วในการใช้อาวุธได้เก่งกาจ โดยฝึกการใช้อาวุธต่าง ๆ และการป้องกันตัว เช่น มวยไทย กระบี่กระบอง ดาบสั้น ดาบสองมือ และไม้สั้น เป็นต้น เพื่อเตรียมตัวไว้ต่อสู้กับข้าศึกศัตรู กีฬาสมัยนั้นจึงเป็นยุทธกีฬาเสียเป็นส่วนใหญ่ เช่น กระบี่กระบอง ดาบ มวย การจับม้า การแข่งม้า รวมถึงการต่อสู้บนหลังม้าและหลังช้างด้วยอาวุธต่าง ๆ การแข่งขันว่าว การแข่งขันเรือ เป็นต้น ในยามสงบศึกยุทธภีมามีเพื่อความสนุกสนานในการประลองเพลงอาวุธต่าง ๆ และกิจกรรมทางพลศึกษาเพื่อความสนุกสนานบันเทิงใจ ในยามว่างตามเทศกาลหรือนักชกชกผู้ประเพณีต่าง ๆ เช่น วิ่งวัว ไม้หิ้ง มอญซ่อนผ้า สะบ้า ตะกร้อ ชนไก่ ไต่ลวดและไม้ซุง เป็นต้น ซึ่งการเล่นกีฬาประเภทต่าง ๆ เหล่านี้ถึงจะไม่มีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานแน่นอน ไม้มีกฎ ระเบียบ กติกา แต่ก็ได้มีการเล่นกันมาจนสืบทอดเป็นวัฒนธรรมและได้เป็นรากฐานต่อไปในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ (ถนอมวงศ์ กฤษณ์เพ็ชร. 2538 : 4)

คั้งนั้นการพลศึกษาในสมัยกรุงธนบุรี พอจะสรุปได้คั้งนี้คือ กิจกรรมการพลศึกษา ส่วนใหญ่เป็นการฝึกเพื่อใช้ในการทหาร และมีการเก็บรวบรวมสรรพตำราจากแหล่งต่าง ๆ ที่รอดพ้นจากการทำลายของพม่า อีกทั้งทำการฝึกพลศึกษาเพื่อประโยชน์ในการออกกำลังกาย ฝึกร่างกายให้แข็งแรงและใช้กิจกรรมดังกล่าวเป็นกิจกรรมเพื่อความสนุกบันเทิงใจในเทศกาลและประวันหยุดตามประเพณีต่าง ๆ อีกด้วย

การพลศึกษาในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์

ในสมัยรัชกาลที่ 1 ถึงรัชกาลที่ 4 เป็นยุคแห่งการรุ่งเรืองทางด้านนักปราชญ์ กาพย์ โคลง กลอนและการแต่งวรรณคดี ส่วนการละเล่นกีฬาต่าง ๆ เช่น ว่าวและกีฬาพื้นบ้านนั้นจะเล่นกันเฉพาะในหมู่ข้าราชการบริพารในเขตพระราชวังเท่านั้น (พอง เกิดแก้ว. 2520 : 58)

สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ในระยะต้นสิรัชกาลสมัยรัตนโกสินทร์นั้นกษัตริย์ไทยทรงโปรดการกีฬามาก เช่น ฟันดาบ กระบี่กระบอง มวยไทย เช่น พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้โปรดให้พระเจ้าลูกยาเธอหลายพระองค์หัดกระบี่กระบอง และประชาชนก็นิยมกีฬาประเภทนี้มากเช่นเดียวกัน โดยที่มีการฝึกหัดตามบ้านเรือนและตามสำนักต่าง ๆ จนกระทั่งถึงยุคเริ่มต้นกีฬาสากลหรือศตวรรษแห่งการศึกษา การกีฬาในรัชกาลที่ 5 รัชกาลที่ 6 และรัชการที่ 7 ในช่วงนี้มีการเปลี่ยนแปลง และพัฒนาการของพลศึกษาอย่างมากมาย ในแง่การจัดและบริหารการพลศึกษาของกระทรวงธรรมการการจัดพลศึกษาในระบบและนอกระบบ การจัดการแข่งขัน เช่น ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) ปี พ.ศ. 2440 กระทรวงธรรมการได้จัดให้มีการแข่งขันกีฬานักเรียนเป็นครั้งแรกขึ้นที่ท้องสนามหลวง เนื่องในโอกาสที่พระองค์เสด็จกลับจากประพาสยุโรป และพระองค์ได้ทรงเสด็จราชดำเนินทอดพระเนตรการแข่งขันกรีฑานักเรียนเมื่อวันที่ 11 มกราคม พ.ศ. 2440 ซึ่งได้จัดให้มีการแข่งขันกันทั้งนักเรียนและครู จนเป็นประเพณีถึงปัจจุบัน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2507 : 615) ต่อมาในปี พ.ศ. 2441 กระทรวงธรรมการได้มีการประกาศใช้โครงการศึกษาฉบับแรกของประเทศขึ้น และมีการบรรจุวิชาการหัดร่างกายไว้ในคดีการเล่าเรียน (หลักสูตร) สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาระดับต้นกำหนด 3 ปี และบรรจุวิชาฝึกหัดร่างกายไว้ในคดีการเล่าเรียน (หลักสูตร) สำหรับโรงเรียนไทยเบื้องต้นชั้นสูง กำหนด 3 ปีและบรรจุวิชาฝึกซ้อมร่างกายไว้ใน คดีการเล่าเรียน (หลักสูตร) สำหรับโรงเรียนไทยเบื้องต้นกำหนด 3 ปี (กระทรวงศึกษาธิการ. 2507 : 615) นับตั้งแต่นั้นมาวิชาพลศึกษาก็ได้มีอยู่ในหลักสูตรของโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ทั้งนี้เพราะได้มีการจัดตั้งโรงเรียนหลวงเพื่อทวยราษฎร คือ โรงเรียนวัดมหรณพารามขึ้น ตั้งแต่ พ.ศ. 2427 ก่อนที่จะมีโครงการศึกษาฉบับแรก และในปี พ.ศ. 2444 กระทรวงธรรมการได้จัดให้มีการเล่นกีฬาขึ้นอีก เพื่อขัดเกลาสันดานให้เกิดคุณความดี 4 ประการ คือ ใจนักเลง สามัคคี อาจหาญ และขันติ

พ.ศ. 2447 เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรีเป็นผู้มีส่วนสำคัญในการก่อตั้งองค์กรที่มีบทบาทสำคัญต่อการฝึกหัดครูพลศึกษาของไทยที่มีชื่อเรียกว่า “สามัคยาจารย์สมาคม” จึงได้จัดตั้ง “สามัคยาจารย์สโมสรสถาน” ขึ้นบริเวณสวนกุหลาบวิทยาลัย เพื่อฝึกซ้อมการเล่นกีฬาและการออกกำลังกายชนิดต่าง ๆ ทั้งในร่มและกลางแจ้ง ทั้งกีฬาไทยและสากลจึงทำให้มีผู้สมัครเข้าเรียนและอบรมเป็นจำนวนมาก สามารถนำความรู้ไปสอนวิชาพลศึกษาในโรงเรียนได้

ภาพที่ 1.1 อาคารสามัคยาจารย์สมาคม

ที่มา : คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (2557 : 26)

ในปี พ.ศ. 2448 โรงเรียนฝึกหัดครูซึ่งมีหลักสูตรการเรียนการสอน 2 ปี ก็มีการบรรจุวิชากายบริหารอยู่ในหลักสูตร เพื่อให้ครูที่สำเร็จจากโรงเรียนฝึกหัดครูสามารถสอนวิชาพลศึกษาได้ด้วย แต่จำนวนครูพลศึกษายังไม่เพียงพอ

พ.ศ. 2452 เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรีจึงได้ผลักดันให้มีการจัดตั้งสถานศึกษาวิชาพลศึกษาสำหรับครูขึ้นเป็นแห่งแรกในประเทศไทย ในสามัคยาจารย์สโมสรสถาน เรียกว่า “สโมสรกายบริหาร” เพื่อฝึกหัดครู ให้มีความรู้พิเศษในวิชาการจัดระเบียบแถว การตัดตน การฝึกยิมนาสติกและกีฬาต่าง ๆ ในตอนเย็นและตอนค่ำ เพื่อจะได้นำความรู้ไปสอนนักเรียนตามหลักสูตรต่อไป ซึ่งผู้มาเรียนได้แก่ ครูที่สอนในโรงเรียนต่าง ๆ ในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

พ.ศ. 2456 เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี ได้มีความเห็นว่า เพื่อให้การฝึกหัดครูทางพลศึกษามีความคล่องตัวยิ่งขึ้นจึงได้ปรับปรุงสโมสรกายบริหารขึ้นมาเป็น “ห้องพลศึกษากลาง” เพื่อทำหน้าที่ผลิตครูไปจัดการเรียนการสอนวิชาพลศึกษา โดยได้ใช้สถานที่อาคารของ โรงเรียนมัธยมวัดราชบูรณะ (โรงเรียนสวนกุหลาบในปัจจุบัน) โดยจัดการเรียนการสอนในตอนเย็นและตอนค่ำเช่นเดิม

พ.ศ. 2459 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ ได้เสด็จกลับจากการศึกษา ณ ประเทศอังกฤษ พระองค์เป็นผู้นำกีฬาฟุตบอลมาเผยแพร่ และได้จัดตั้ง “สมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทย” และได้เริ่มการจัดการแข่งขันฟุตบอลในระหว่างโรงเรียนด้วย

ในสมัยพระองค์ การพลศึกษาได้ถูกวางพื้นฐานมาแล้วตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 ซึ่งมีการเรียนการสอนวิชาพลศึกษา มีการแข่งขันกีฬาไทยและกีฬาสากล เริ่มมีครูพลศึกษาทำการสอน มีกรรมการจัดการแข่งขันประจำปี งานเหล่านี้จึงตกทอดต่อมาและได้รับการบำรุงส่งเสริมอย่างกว้างขวางในรัชกาลต่อ ๆ มา พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเห็นความสำคัญของการพลศึกษาอย่างมาก ดังทรงปรารภว่า “ฉันต้องการคนหนุ่มต้องการคนที่แข็งแรง และต้องการคนใจสะอาดเพื่อจะได้สู้กับเหตุการณ์บ้านเมืองในอนาคต...” จึงส่งเสริมกิจกรรมการพลศึกษาอย่างมาก

การกีฬา ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดงานฤดูหนาวที่สวนจิตร มีการประกวดศิลปหัตถกรรม การประดิษฐ์ต่าง ๆ โดยโปรดให้มีการแข่งขันกีฬาของนักเรียน ทหาร และประชาชนด้วย ในการแข่งขันกีฬานักเรียนนั้น ได้จัดต่อจากรัชกาลที่ 5 หากแต่ทรงได้เพิ่มกีฬาหรือประเภทการแข่งขันในสนามขึ้น คือ ให้เหมาะสมตามสากลนิยม

พ.ศ. 2461 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ตั้งกองลูกเสือขึ้นและวิชาลูกเสือได้อยู่ในหลักสูตรการเรียนวิชาพลศึกษาด้วย นอกจากนั้น วิชายูโด และฟันดาบก็ได้บรรจุไว้ในหลักสูตรพลศึกษาเช่นกัน และการเรียนในสมัยนั้น เรียนเฉพาะภาคปฏิบัติ ส่วนทางด้านทฤษฎีไม่มีการสอน

พ.ศ. 2465 ได้จัดสร้างโรงเรียนพลศึกษาขึ้นใหม่ในบริเวณเดียวกัน วิชาเรียนก็มีเพิ่มมากขึ้นเป็น 4 วิชา คือ วิชาลูกเสือ วิชาตัดคนส่วนห้อยโหน (ยิมนาสติก) วิชาญูตสู (ยูโด) วิชามวยไทย มวยสากล และวิชาฟันดาบ

พ.ศ. 2470 กระทรวงธรรมการได้จัดตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการจัดการกีฬาประจำปีของกระทรวงธรรมการ” มีหน้าที่จัดการกีฬาต่าง ๆ ของบรรดานักเรียน ครู และประชาชน เพื่อเป็นการเสริมสร้างพลานามัยและเมื่อรัฐบาลได้ประกาศใช้แผนการศึกษาชาติ ฉบับแรก เมื่อวันที่ 28 มีนาคม พ.ศ. 2475 วิชาพลศึกษาจึงได้เป็นองค์หนึ่งของแผนการศึกษาชาติ (พิพิธพรแก้วมุกดา. 2518 : 47)

พ.ศ. 2476 กระทรวงธรรมการได้จัดตั้งกรมพลศึกษาขึ้น เพื่อให้มีหน้าที่รับผิดชอบในการอบรมครูที่จะไปสอนวิชาพลศึกษาในโรงเรียนต่าง ๆ จุดประสงค์ของการตั้งกรมพลศึกษา ได้ปรากฏอยู่ในคำแถลงของรัฐบาลต่อสภาผู้แทนราษฎร ในคราวเสนอพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวงทบวงกรม พ.ศ. 2476 ดังนี้ “มาตรา 12 การที่รัฐบาลตั้งกรมพลศึกษาขึ้นก็เพราะต้องการให้นักเรียนและลูกเสือมีจิตใจเป็นนักกีฬา เพราะประเทศต่าง ๆ มีความประสงค์เช่นนั้น จึงเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่

ประเทศของเราควรจะดำเนินตามด้วย ทั้งนี้เพื่อให้พลเมืองของเรามีความแข็งแรง...”

(กระทรวงศึกษาธิการ. 2507 : 593 - 594)

พ.ศ. 2477 มีการโอนโรงเรียนพลศึกษากลาง ซึ่งเดิมสังกัดอยู่ในกรมศึกษาธิการให้อยู่ในสังกัดกรมพลศึกษา ตั้งแต่วันที่ 24 กรกฎาคม พ.ศ. 2477 และได้ให้นาวาเอกหลวงศุภชลาศัยแห่งราชนาวิมาเป็นอธิบดีกรมพลศึกษา เพื่อให้มาดำเนินนโยบายจัดตั้งโรงเรียนฝึกหัดครูพลศึกษาขึ้น มีความมุ่งหมายเพื่อจะขยายและส่งเสริมพลศึกษาของชาติ ให้เจริญยิ่งขึ้น โดยให้ครูที่สำเร็จออกไปจากโรงเรียนนี้เป็นผู้รับผิดชอบต่อการพลศึกษาและกีฬาทั่ว ๆ ไป ทั้งให้มีความสามารถฝึกหัดวิชาทหารได้ และฝึกพลศึกษาให้แก่ทหารและตำรวจ ซึ่งหลักการนี้สภาผู้แทนราษฎรได้รับรองเมื่อ พ.ศ. 2478

ภาพที่ 1.2 การฝึกวิชาพลศึกษาในโรงเรียนนายร้อยทหารบก

ที่มา : คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (2557 : 25)

พ.ศ. 2478 นาวาเอกหลวงศุภชลาศัย ได้ทำสัญญาเช่าที่ดินตำบลวังใหม่ อำเภอปทุมวันของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อสร้างสนามกีฬาแห่งชาติและอาคารพลศึกษากลาง เพื่อใช้เป็นที่ทำการของกรมพลศึกษาและโรงเรียนพลศึกษากลาง เมื่อวันที่ 10 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2480 ได้มีพิธีวางศิลาฤกษ์สร้างกรีฑา สนามแห่งชาติการก่อสร้างได้เสร็จสิ้นในปี พ.ศ. 2481 กรมพลศึกษาจึงได้ย้ายที่ทำการกรม จากกระทรวงธรรมการ มาที่ทำการใหม่บริเวณกรีฑาสถานแห่งชาติ (สนามศุภชลาศัย)

พ.ศ. 2479 อาคาร โรงเรียนฝึกหัดครูพลศึกษาได้สร้างเสร็จแต่ยังไม่พร้อมบริบูรณ์ตามโครงการทุกอย่าง และได้ย้ายห้องพลศึกษากลางจากที่เดิมมาอยู่ที่อาคารเรียนหลังใหม่และได้เปลี่ยนชื่อใหม่เป็น “โรงเรียนพลศึกษากลาง” โดยมี นายนาถ เทพหัสดิน ณ อยุธยา เป็นอาจารย์ใหญ่ ได้ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร และวางหลักเกณฑ์การรับสมัครผู้ที่เข้าเรียนพลศึกษาให้เหมาะสม โดยออกระเบียบและประกาศใช้หลักสูตรของโรงเรียนพลศึกษากลางใหม่ เมื่อปี พ.ศ. 2478 หลักสูตรเก่าคงให้ใช้สิ้นสุดเพียง พ.ศ. 2480

หลักสูตรที่ได้ปรับปรุงแบ่งวิชาเรียนออกเป็น 2 หมวด คือ หมวดวิชาบังคับ และหมวดวิชาไม่บังคับ

หมวดวิชาบังคับ ประกอบด้วย จรรยา วิชาครู วิชาลูกเสือ สุขศึกษา ปฐมพยาบาล กายบริหาร กีฬานศบอด และวอลเลย์บอล (แผนกกีฬาชาย มีบาสเกตบอล ตะกร้อ ฟุตบอล)

หมวดวิชาไม่บังคับ แบ่งออกเป็น 4 ชุด ได้แก่ มวยไทยและมวยสากล กระบี่กระบอง และ ฟันดาบ คัดคนส่วนห้อยโหน (ยิมนาสติก) และญูญิตสู (ยูโด)

ผู้สอบวิชาหมวดบังคับครบจะได้วุฒิประโยคครูสอนพลศึกษาตรี (พ.ต.) เมื่อได้ พ.ต. แล้วก็สอบวิชาหมวดไม่บังคับได้อีก 2 ชุด ได้ประโยคครูสอนพลศึกษาโท (พ.ท.) ครูอาจารย์ผู้ฝึกสอนได้จ้างจากผู้ที่มีความชำนาญเป็นพิเศษเฉพาะวิชามาเป็นผู้ฝึกสอน

พ.ศ. 2481 ตั้งโรงเรียนแผนกฝึกหัดครูพลศึกษาสังกัดกองกายบริหารพลศึกษาขึ้น

พ.ศ. 2482 กรีฑาสถานแห่งชาติ และอาคารเรียน โรงเรียนพลศึกษาได้ถูกสร้างขึ้นที่ตำบลวังใหม่ อำเภอปทุมวัน ดังนั้นโรงเรียนพลศึกษากลางจึงได้ย้ายจากโรงเรียนสวนกุหลาบมาอยู่ที่อาคารสร้างใหม่ในบริเวณกรีฑาสถานแห่งชาติ

พ.ศ. 2484 - 2488 โรงเรียนพลศึกษา ต้องหยุดชะงักลงชั่วคราว เนื่องจากเกิดสงครามมหาเอเซียบูรพา

พ.ศ. 2493 กรมพลศึกษาได้ปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรวิชาพลศึกษาขึ้นใหม่ โดยขยายหลักสูตรการเรียนออกเป็น 5 ปี และเปิดสอนเป็นโรงเรียนประจำ รับเฉพาะนักเรียนชาย เปลี่ยนชื่อโรงเรียนเป็น “โรงเรียนฝึกหัดครูพลศึกษา”

หลักสูตรที่ปรับปรุงใหม่ได้แบ่งวิชาเรียนออกเป็น 5 หมวด คือ

1. หมวดวิชาครูและสังคม
2. หมวดวิชาภาษาอังกฤษ
3. หมวดวิชาภาษาไทย
4. หมวดวิชาสุขศึกษา มือนามัย สรีรวิทยา กายวิภาค ชีววิทยา และการเล่นที่เข้าจังหวะ
5. หมวดวิชาพลศึกษา มีกรีฑาและกีฬาของไทยสากล

พ.ศ. 2498 โรงเรียนฝึกหัดครูพลศึกษาได้ออนไปสังกัดอยู่ในแผนกพลานามัย กองโรงเรียนฝึกหัดครู เมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2498 ดังนั้นกรมพลศึกษาจึงได้ขอตั้งวิทยาลัยพลศึกษาขึ้นใหม่ แทนโรงเรียนฝึกหัดครูพลศึกษา โดยใช้สถานที่ของโรงเรียนฝึกหัดครูพลศึกษาเดิม โดยอยู่ในสังกัดของกองส่งเสริมพลศึกษาด้วยความเห็นชอบของกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2498 มีหลักสูตรการเรียน 4 ปี

ปี พ.ศ. 2501 จัดตั้งโรงเรียนฝึกหัดครูพลานามัยขึ้น โดยเปิดรับนักเรียนที่สำเร็จชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือเทียบเท่าเข้าศึกษาตามหลักสูตร 2 ปี ผู้ที่สำเร็จจะได้รับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา ป.กศ. (พลานามัย) การที่โรงเรียนฝึกหัดครูพลานามัยได้เกิดขึ้น เนื่องจากจำนวนครูพลศึกษาไม่เพียงพอกับความต้องการ โดยเฉพาะในระดับประถมศึกษา กรมฝึกหัดครูจึงฝากให้กรมพลศึกษาดำเนินการแทน (พงษ์ศักดิ์ พละพงส์. 2515 : 81 - 87)

ต่อมาในสมัยของการเร่งรัดพัฒนาประเทศ เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2502 ได้มีการปรับปรุงด้านหลักสูตรและการสอนในสถาบันผลิตครูพลศึกษา ได้แก่ แผนกวิชาพลศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วิทยาลัยวิชาการศึกษาศาสตร์และประสานมิตร วิทยาลัยพลศึกษา และวิทยาลัยครู เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการเคลื่อนไหวทางด้านพลศึกษาอีกหลายอย่าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านหลักสูตรการเรียนการสอน ได้มีการปรับปรุงเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน ทั้งในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา โดยมีการประชุมในระดับผู้บริหารของประเทศ การจัดการแข่งขัน ซึ่งส่วนใหญ่มุ่งหวังให้การพลศึกษาเจริญก้าวหน้า และสนองตอบความต้องการของสังคมปัจจุบัน

พ.ศ. 2503 ได้มีการจัดตั้งแผนกพลศึกษาขึ้นในคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ใช้หลักสูตร 4 ปี รับนักเรียนสำเร็จจากชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (ม.ศ. 5) และรับนักศึกษาสำเร็จ ป.กศ.สูง (พลศึกษา) หรือผู้จบพลศึกษาเอก (พ.อ.) ให้เรียน 2 - 3 ปี ผู้สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรจะได้รับปริญญา ค.บ. (พลศึกษา) และระดับชั้นปริญญาโท โดยเรียนอีก 2 ปี ผู้เรียนสำเร็จตามหลักสูตรจะได้รับปริญญา ค.ม. (พลศึกษา)

พ.ศ. 2511 กระทรวงศึกษาธิการได้ระงับการผลิตครูระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา (พลานามัย) และให้กรมพลศึกษาดำเนินการผลิตครูเฉพาะประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูง (พลานามัย) แต่อย่างเดียว

พ.ศ. 2513 กระทรวงศึกษาธิการอนุมัติประกาศตั้ง “วิทยาลัยวิชาการศึกษาศาสตร์” ขึ้น เมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2513 ซึ่งอยู่ในบริเวณเดียวกับวิทยาลัยพลศึกษา (สนามศุภชลาศัยปัจจุบัน) ผู้ที่สำเร็จการศึกษาจะได้รับปริญญาการศึกษาบัณฑิต (พลศึกษา) หรือ กศ.บ. (พลศึกษา) โดยรับนิสิตปีที่ 1 จากผู้ที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และประกาศนียบัตรวิชาการพลศึกษา (ป.กศ.) มีหลักสูตร 4 ปี

และรับนิสิตปีที่ 3 จากผู้ที่จบประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูง (พลศึกษา) มีหลักสูตร 2 ปี เริ่มในปีการศึกษา 2513 เป็นปีแรก นิสิตปีที่ 1 จำนวน 400 คน นิสิตปีที่ 3 จำนวน 60 คน

หลักสูตรการเรียนในวิทยาลัยวิชาการศึกษพลศึกษา สำหรับหลักสูตร 4 ปี มีจำนวนทั้งสิ้น 226 หน่วยกิต ประกอบด้วยหมวดวิชาต่าง ๆ ดังนี้

1. วิชาสามัญ ได้แก่ วิชาภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ ประมาณหนึ่งในสามของวิชาการที่ต้องเรียนทั้งสิ้น
 2. วิชาการศึกษา ได้แก่ วิชาการศึกษาและจิตวิทยา วิธีสอนประมาณหนึ่งในห้าของวิชาที่ต้องเรียนทั้งสิ้น
 3. วิชาพลศึกษาและสันตนาการ เป็นวิชาเอกทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ประกอบด้วยวิชาหลักที่จะนำไปใช้สอนในโรงเรียนต่าง ๆ กับวิชาเลือก เช่น วิชาต่อสู้และป้องกันตัว วิชากีฬาทางน้ำ วิชากีฬาไทย วิชากีฬาสันตนาการ และวิชากีฬาอื่น ๆ ประมาณหนึ่งในสามของ วิชาต้องเรียนทั้งสิ้น
 4. วิชาสุศึกษา (วิชาโท) ประมาณหนึ่งในสิบของวิชาที่ต้องเรียนทั้งสิ้น 16 หน่วยกิต เช่น วิชาสามัญ วิชาการศึกษา วิชาเอกของพลศึกษา ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ และวิชาโทสุศึกษา
- การสอบคัดเลือกแบ่งเป็น 2 ประเภทคือ
1. ประเภทที่จบจากชั้น ม.ศ. 5 สภาการศึกษาเป็นผู้ดำเนินการสอบคัดเลือกให้
 2. ประเภทนิสิตทั้งจาก ป.กศ. ทัวไปและ ป.กศ.สูง (พลศึกษา) ทางวิทยาลัยเป็นผู้ดำเนินการสอบคัดเลือกเอง

พ.ศ. 2514 เนื่องจากกระทรวงศึกษาธิการ มีนโยบายขยายการศึกษาระดับประกาศนียบัตร วิชาการศึกษาระดับสูง (พลศึกษา) ไปยังส่วนภูมิภาค กรมพลศึกษาจึงได้เปิดดำเนินการผลิตครูพลศึกษา ในส่วนภูมิภาค โดยเริ่มเปิด “วิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดเชียงใหม่” ขึ้นเป็นแห่งแรกตามประกาศของ กระทรวงศึกษาธิการ ต่อมาในปี พ.ศ. 2515 ได้เปิด “วิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดมหาสารคาม” เป็นแห่งที่สอง และมีการเปิดเพิ่มขึ้นในจังหวัดต่าง ๆ เรื่อยมาจนกระทั่งมีวิทยาลัยพลศึกษารวม 17 แห่ง คือ

วิทยาลัยพลศึกษากรุงเทพ	วิทยาลัยพลศึกษาเชียงใหม่
วิทยาลัยพลศึกษามหาสารคาม	วิทยาลัยพลศึกษาอุดรธานี
วิทยาลัยพลศึกษาชลบุรี	วิทยาลัยพลศึกษาอ่างทอง
วิทยาลัยพลศึกษาลำปาง	วิทยาลัยพลศึกษาสุโขทัย
วิทยาลัยพลศึกษาสุพรรณบุรี	วิทยาลัยพลศึกษาสมุทรสาคร
วิทยาลัยพลศึกษาชุมพร	วิทยาลัยพลศึกษายะลา
วิทยาลัยพลศึกษากระบี่	วิทยาลัยพลศึกษาตรัง
วิทยาลัยพลศึกษาศรีสะเกษ	วิทยาลัยพลศึกษาชัยภูมิ

วิทยาลัยพลศึกษาเพชรบูรณ์

เพื่อเป็นการส่งเสริมให้การพลศึกษา ได้มีบทบาทอย่างแท้จริงในทางการศึกษาวิทยาลัย
วิชาการศึกษาพลศึกษา มีโครงการผลิตปริญญาตรี โดยเพิ่มวิชาเอกสาขาสุขศึกษาและสันทนาการ
นอกจากนั้นยังเปิดหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาเฉพาะ ต่อจากปริญญาตรีในสาขาวิชา พลศึกษา
วิชาสุขศึกษา และวิชาสันทนาการและระดับปริญญาโท สาขาพลศึกษาด้วย

พ.ศ. 2518 กระทรวงศึกษาได้เปลี่ยนแปลงหลักสูตรชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย หลักสูตร
ใหม่นี้กำหนดให้มีการเรียนการสอนวิชาพลานามัย (วิชาพลศึกษาและสุขศึกษารวมกัน) เป็นวิชา
บังคับจำนวน 4 หน่วยกิต และวิชาเลือกในหมวดวิชาพลานามัยอีกไม่เกิน 12 หน่วยกิต และ ใน
ปี พ.ศ. 2520 กระทรวงศึกษาธิการได้ปรับปรุงวิชาต่าง ๆ เพื่อใช้ในระบบการเรียนตามแผนการศึกษา
ชาติฉบับ พ.ศ. 2520 สำหรับวิชาพลศึกษา กรมวิชาการได้แต่งตั้งกรรมการร่างและจัดหาหลักสูตร
วิชาพลศึกษาเป็นวิชาบังคับกำหนดเวลาเรียน 2 คาบต่อสัปดาห์ต่อปี นอกจากนี้ในชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 1 และมัธยมศึกษาปีที่ 2 สามารถเลือกวิชาพลศึกษาได้อีก 2 คาบต่อสัปดาห์ต่อปี ส่วนในชั้นเรียน
มัธยมศึกษาปีที่ 3 สามารถเลือกวิชาพลศึกษาได้อีก 4 คาบต่อสัปดาห์ต่อปี และหลักสูตรมัธยมศึกษา
ตอนปลาย พุทธศักราช 2524 กำหนดให้มีการเรียนการสอนวิชาพลศึกษาเป็นวิชาบังคับและวิชาเลือก
กว้างยิ่งขึ้น และในปีเดียวกัน รัฐบาลได้เล็งเห็นความสำคัญของการพลศึกษาและการกีฬาที่จะเป็น
เครื่องมือช่วยในการพัฒนาประเทศที่สำคัญอย่างหนึ่ง ด้วยเหตุนี้ นายธานินทร์ กรัยวิเชียร อดีตนายกรัฐมนตรีจึงได้มีคำสั่งที่ 106/2520 ลงวันที่ 13 มิถุนายน พ.ศ. 2520 แต่งตั้งคณะกรรมการร่าง
แผนพัฒนากีฬาแห่งชาติ ทำหน้าที่ดังนี้ (คณะกรรมการร่างแผนพัฒนากีฬาแห่งชาติ. 2520 : 113)

1. ร่างแผนการกีฬาแห่งชาติให้สอดคล้องสัมพันธ์กับนโยบายของรัฐบาล
2. กำหนดเป้าหมายในการกีฬาแห่งชาติ
3. กำหนดแผนการพัฒนากีฬาทั้งระยะสั้นและระยะยาว

พ.ศ. 2530 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้เปิดหลักสูตรดุริยบัณฑิตสาขาวิชาเอกพลศึกษา
โดยเปิดรับสมัครผู้ที่สำเร็จปริญญาโทสาขาพลศึกษา เพื่อเป็นการขยายการศึกษาด้านพลศึกษา
ให้สูงขึ้น ซึ่งนับว่าเป็นแห่งแรกและแห่งเดียวที่มีการศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาพลศึกษาใน
ประเทศไทยในขณะนั้น

ดังนั้นการพลศึกษาในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ พอจะสรุปได้ว่า ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์
ตอนต้น พระมหากษัตริย์ได้ทรงทำการฟื้นฟูการศึกษา และกิจกรรมการเรียนทุกแขนง มีการติดต่อ
ค้าขายกับชาวยุโรปทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนกิจกรรม กีฬา และการละเล่นต่าง ๆ ที่พ่อค้าชาวยุโรป
ได้นำมาเล่นในช่วงเวลาว่างจากการค้าขาย ในรัชสมัยต่อ ๆ มา ก็ได้มีการพัฒนารูปแบบการศึกษาทาง

พลศึกษา มีการจัดตั้งองค์กรที่ดูแลทางด้านพลศึกษา มีการสร้างโรงเรียนและปรับปรุงหลักสูตรที่ใช้ในการเรียนการสอนเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน

การจัดการศึกษาด้านพลศึกษาและกีฬาในสถาบันการศึกษา

ปัจจุบันการศึกษาด้านพลศึกษาได้รับความสนใจ และได้รับการส่งเสริมสนับสนุน เพื่อให้คนเรามีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรงมากขึ้น จนเห็นได้จากสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ที่จัดการศึกษาในระบบ และที่สำคัญหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนได้จัดกิจกรรมด้านพลศึกษา การกีฬา การส่งเสริมสุขภาพ ตลอดจนการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดคุณภาพต่อการดำรงชีวิตที่ดีขึ้น นั้นแสดงให้เห็นว่าคุณภาพของคนต้องมาจากการที่ร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรง อันมีผลมาจากการศึกษาการเรียนรู้ด้านพลศึกษาเป็นพื้นฐานนั่นเอง

การจัดการศึกษาด้านพลศึกษาในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ มีจุดมุ่งหมายเพื่อนำความรู้และประสบการณ์ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันเพื่อส่งเสริมสุขภาพให้สมบูรณ์แข็งแรง เพื่อนำไปเผยแพร่ต่อสังคมทั่วไป นอกจากนี้ยังถือเป็นวิชาชีพในการดำเนินชีวิตจนเป็นที่ยอมรับของสังคมทั่วไป

สถาบันการศึกษาที่จัดการศึกษาด้านพลศึกษาและกีฬา พอสรุปได้ดังนี้

1. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นสถาบันแรกที่ส่งเสริมและจัดการเรียนพลศึกษานับตั้งแต่ระดับปริญญาตรีจนถึงปริญญาเอก เปิดหลักสูตรวิชาเอกพลศึกษาและวิทยาศาสตร์การกีฬาเป็นสถาบันที่ผลิตบุคลากรด้านพลศึกษาออกมารับใช้ประเทศชาติอย่างกว้างขวาง จนเป็นที่ประจักษ์ของสังคม

2. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เป็นสถาบันด้านการศึกษาโดยเฉพาะและเล็งเห็นความสำคัญของการพลศึกษา จึงได้ขยายเปิดหลักสูตรพลศึกษาระดับปริญญาตรีและโท มีบุคลากรทางพลศึกษาเข้าศึกษานับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2511 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน เป็นแหล่งผลิตบุคลากรด้านการพลศึกษาที่เชื่อถือได้

3. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เป็นอีกสถาบันหนึ่งที่มุ่งเน้นสร้างบุคลากรด้าน พลศึกษา และวิทยาศาสตร์การกีฬา จนถึงระดับปริญญาโท - เอก ซึ่งได้รับความสนใจเป็นอย่างยิ่ง และมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

4. มหาวิทยาลัยมหิดล เป็นสถาบันการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์เป็นหลัก และเห็นถึงความสำคัญของการพลศึกษา จึงได้เปิดหลักสูตรวิทยาศาสตร์การกีฬา โดยมุ่งเน้นผลิตบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์การกีฬาโดยเฉพาะ เมื่อสำเร็จการศึกษา บัณฑิตจะมีความชำนาญเฉพาะด้านเป็นอย่างดี

5. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นมหาวิทยาลัยต่างจังหวัดเป็นที่เปิดการศึกษาด้าน พลศึกษา เป็นแห่งแรก ปัจจุบันจัดการศึกษาสาขาวิชาเอกพลศึกษาระดับปริญญาตรีและโท ทั้งภาคปกติและ ภาคนอกเวลา มีผู้สนใจเข้าร่วมศึกษาจากภาคเหนือเป็นจำนวนมาก บัณฑิตด้านพลศึกษาออกมารับใช้ สังคมด้วยคุณภาพที่เชื่อถือได้

6. มหาวิทยาลัยขอนแก่น เป็นสถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เปิดหลักสูตร ศึกษาศาสตร์ สาขาพลศึกษาระดับปริญญาขึ้นไป

7. มหาวิทยาลัยบูรพา เป็นสถาบันอุดมศึกษาอีกแห่งหนึ่งของภาคตะวันออกที่ส่งเสริม และสนับสนุนการพลศึกษาและวิทยาศาสตร์การกีฬา ปัจจุบันจัดการเรียนการสอนด้านวิทยาศาสตร์ การกีฬาระดับปริญญาเอก เป็นสถาบันที่สามต่อจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์

8. มหาวิทยาลัยราชภัฏ เป็นสถาบันการศึกษาที่มาจากวิทยาลัยครูและสถาบันราชภัฏเป็น สถาบันการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น บริการด้านการศึกษาแก่ชุมชนนับตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาจนถึง อุดมศึกษา เป็นสถาบันที่มุ่งเน้นการพัฒนาบุคลากรที่ด้อยโอกาสและขาดโอกาสทางการศึกษา พัฒนา ชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ ปัจจุบันมหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 40 สถาบัน กระจายอยู่ทั่วภูมิภาคของ ประเทศ และได้เปิดหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเอกพลศึกษา และบางแห่งเปิดหลักสูตร วิทยาศาสตร์การกีฬา เพื่อตอบสนองบุคลากรส่วนท้องถิ่นอย่างทั่วถึง จึงนับว่าเป็นทางเลือกหนึ่ง ของผู้สนใจและให้โอกาสแก่นักศึกษาต่างจังหวัดที่สนใจเป็นอย่างดี

9. สถาบันการพลศึกษา เป็นสถาบันที่มีพื้นฐานมาจากวิทยาลัยพลศึกษา เป็นสถาบันที่ มุ่งเน้นความรู้และประสบการณ์ด้านพลศึกษาโดยตรง ผู้สำเร็จการศึกษาจากสถาบัน เป็นนักกีฬา ระดับประเทศ เป็นผู้ฝึกสอนระดับชาติเป็นครูอาจารย์ของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ มีการจัดการแข่งขัน กีฬาเชื่อมความสัมพันธ์หรือที่เรียกว่า “สามห่วงเกมส์” เป็นประจำทุกปี ปัจจุบันสถาบันการพลศึกษา สังกัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา มีวิทยาเขตรวม 17 สถาบัน กระจายอยู่ทั่วประเทศ สถาบัน การพลศึกษาซึ่งปัจจุบันได้มีพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการจัดการศึกษาถึงระดับปริญญาแล้ว ยังมี โรงเรียนการกีฬาอีกถึง 11 แห่ง ซึ่งอยู่ภายใต้การจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ที่กระจายกันอยู่ทั่ว ประเทศ โดยมุ่งเน้นฝึกทักษะด้านการกีฬาและวิชาความรู้เหมือนโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป แต่เน้น ด้านทักษะกีฬานักเรียนแต่ละบุคคล เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการสร้างเสริมนักกีฬา ระดับประเทศชาติต่อไป (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. 2554 : 22 - 23)

โรงเรียนกีฬา 11 แห่ง ประกอบด้วย

1. โรงเรียนกีฬาจังหวัดสุพรรณบุรี	7. โรงเรียนกีฬาจังหวัดชลบุรี
2. โรงเรียนกีฬาจังหวัดอ่างทอง	8. โรงเรียนกีฬาจังหวัดศรีสะเกษ

3. โรงเรียนกีฬาจังหวัดลำปาง	9. โรงเรียนกีฬาจังหวัดยะลา
4. โรงเรียนกีฬาจังหวัดนครสวรรค์	10. โรงเรียนกีฬาจังหวัดนครศรีธรรมราช
5. โรงเรียนกีฬาจังหวัดอุบลราชธานี	11. โรงเรียนกีฬาจังหวัดตรัง
6. โรงเรียนกีฬาจังหวัดขอนแก่น	

นอกจากนี้ยังมีโรงเรียนกีฬาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาลและอื่น ๆ ได้แก่ โรงเรียนกีฬากรุงเทพมหานคร โรงเรียนกีฬาเทศบาลนครนครปฐม โรงเรียนกีฬาเทศบาลนครนครราชสีมา เป็นต้น เป็นการจัดการศึกษาโดยเฉพาะและเน้นทักษะทางด้านการศึกษาเป็นหลักพร้อมกับการเรียนรู้ในระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนกีฬาสังกัดดังกล่าวจึงเป็นทางเลือกอีกสถาบันหนึ่งของการส่งเสริมกีฬาเพื่อเป็นนักกีฬาเยาวชน นักกีฬาเขต และนักกีฬาระดับประเทศต่อไป ปัจจุบันเปิดรับนักเรียนเข้าศึกษาในระดับประถมศึกษา นักเรียนเหล่านี้จะเป็นกำลังสำคัญของนักกีฬาระดับประเทศต่อไป

สถาบันการศึกษาต่าง ๆ ที่กล่าวมา ส่วนใหญ่มุ่งเน้นการจัดการศึกษาด้านพลศึกษา ทั้งนี้เพื่อเป็นการส่งเสริมและพัฒนาคนให้เป็นคนดี มีความสมบูรณ์พร้อมทั้งด้านร่างกายและจิตใจ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาประเทศ นอกจากนี้ยังมีอีกหลายสถาบันที่ไม่ได้กล่าวไว้ในที่นี้ ก็ยังมีการสนับสนุนด้านพลศึกษาเป็นจำนวนมาก ซึ่งจะขอกล่าวในบทต่อ ๆ ไป

สถาบันการพลศึกษา เป็นสถาบันที่พัฒนามาจากวิทยาลัยพลศึกษา กรมพลศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งในขณะนั้นมีหน่วยงานหลัก 2 หน่วยงานใหญ่ ๆ ได้แก่ สำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) และสำนักงานพัฒนาการกีฬาและนันทนาการ (สพก.) นอกจากนี้สถาบันและหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนที่ส่งเสริมสนับสนุนการพลศึกษาและการกีฬา เช่น การกีฬาแห่งประเทศไทย (กกท.) เป็นหลักแล้ว คณะกรรมการกีฬายังได้พยายามเสนอจัดตั้งกระทรวงกีฬาขึ้นมาโดยเฉพาะ เพื่อส่งเสริมพลศึกษาและกีฬาทั้งประเทศตามหลักการและเหตุผล แต่ยังไม่ผ่านการพิจารณาของคณะรัฐบาลในยุค พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี (ในช่วงปี พ.ศ. 2541 - 2545) (กรมพลศึกษา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. 2556 : 24)

การจัดตั้งกระทรวงกีฬา

การจัดตั้งกระทรวงท่องเที่ยวและกีฬาดังกล่าว ก่อให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์จากบุคคลในวงการกีฬาในวงกว้าง ที่เห็นว่า การรวมภารกิจกีฬาอยู่ในกระทรวงการท่องเที่ยวเป็นแนวคิดที่ขาดการศึกษาวิเคราะห์ถึงความเหมาะสม และไม่ก่อประโยชน์สูงสุดต่อการกีฬาของชาติและประชาคมกีฬา ตลอดจนไม่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพ และศักยภาพของคน รวมถึงมาตรฐานกีฬาของชาติอย่างมีประสิทธิภาพด้วย (การกีฬาแห่งประเทศไทย. 2556 : 5)

1. หลักการและเหตุผล

กีฬาเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างเสริมคุณภาพของคนในชาติให้มีสุขภาพร่างกายและจิตใจที่แข็งแรงอย่างทั่วถึง การเล่นกีฬาและการออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอเป็นกระบวนการหนึ่งในการพัฒนาสุขภาพของคน ตลอดจนเพิ่มพูนสติปัญญาและคุณลักษณะประจำตัวที่ช่วยเสริมสร้างจริยธรรม และคุณภาพอย่างมีประสิทธิภาพ

กีฬายังสามารถใช้เป็นมาตรการในการสร้างสรรค์สิ่งดีงามให้แก่ชุมชนและสังคมให้ชุมชนและสังคมมีความเข้มแข็งเป็นประโยชน์ต่อการนำพาให้ประเทศชาติมีความก้าวหน้าด้วยดี นอกจากนี้กิจกรรมกีฬายังเป็นศูนย์รวม และเป็นปัจจัยสำคัญหนึ่งในการสร้างความภูมิใจ และชื่อเสียงเกียรติภูมิแก่ประเทศชาติ

การเล่นกีฬาและการออกกำลังกายนับเป็นกิจกรรมพื้นฐานของสังคมไทยมานานวัน ปัจจุบันได้มีการวิวัฒนาการรูปแบบ และการเล่นกีฬาให้เป็นสากล เพื่อเข้ากับสภาพสังคมโลกได้อย่างเหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประสานความร่วมมือกับองค์กรกีฬาทั้งในและนอกราชอาณาจักร ในการดำเนินการกีฬาอย่างกว้างขวางและแพร่หลาย

2. การจัดตั้งหน่วยงานและองค์กรทางพลศึกษา

ในส่วนของหน่วยงานและองค์กรรับผิดชอบการดำเนินกิจการกีฬา นอกจากองค์กรที่เป็นองค์กรกีฬาภาคเอกชน เช่น สมาคมกีฬา คณะกรรมการโอลิมปิกแห่งประเทศไทย ฯลฯ แล้วในภาครัฐได้มีการจัดตั้งหน่วยงานรับผิดชอบเกี่ยวกับการกีฬาของประเทศตั้งแต่ พ.ศ. 2476 ดังนี้

พ.ศ. 2476 ได้จัดตั้งกรมพลศึกษาสังกัดกระทรวงธรรมาธิการ ต่อมาได้สังกัดกระทรวงศึกษาธิการตามโครงสร้างส่วนราชการที่เปลี่ยนแปลงใหม่

พ.ศ. 2507 ได้มีพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์กรส่งเสริมกีฬาแห่งประเทศไทยและเปลี่ยนสถานะองค์กรเป็นการกีฬาแห่งประเทศไทย ตามพระราชบัญญัติการกีฬาแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2528 การดำเนินกิจการการกีฬาและการบริหารภายใต้องค์กรและหน่วยงานข้างต้นเป็นที่ยอมรับกันว่ายังมีข้อจำกัดส่งผลให้รัฐไม่สามารถจัดสรรทรัพยากรเพื่อการส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนา การกีฬาของประเทศไปสู่มาตรฐานสากล ควบคู่กับการพัฒนาคนไทยจากกิจกรรมกีฬาได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงได้มีความพยายามที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยการจัดตั้งกระทรวงกีฬารองรับ

พ.ศ. 2544 รัฐบาลสมัยนั้นได้มีนโยบายปรับบทบาท ภารกิจและโครงสร้างส่วนราชการ โดยเสนอให้มีกระทรวงกีฬาและนันทนาการในโครงสร้างส่วนราชการที่การปฏิรูปใหม่ ต่อมาได้มีพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 บัญญัติให้มีกระทรวงและส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกระทรวง โดยมีกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาเป็น 1 ใน 20 กระทรวง มีอำนาจหน้าที่

เกี่ยวกับการส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การกีฬา การศึกษา ด้านกีฬานันทนาการ เป็นต้น

พ.ศ. 2545 ได้มีพระราชบัญญัติ ปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 ซึ่งให้มีการจัดตั้งกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา และให้โอนกรมพลศึกษามาสังกัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา โดยเปลี่ยนชื่อจากกรมพลศึกษาเป็น “สำนักงานพัฒนาการกีฬาและนันทนาการ” ทำให้วิทยาลัยพลศึกษา 17 แห่ง และ โรงเรียนกีฬา 11 โรงเรียน ก็ย้ายมาสังกัดสำนักงานพัฒนาการกีฬาและนันทนาการ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาด้วย

เมื่อกระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายบรรจุข้าราชการครูจากผู้ที่มิวุฒิกศษาระดับปริญญาตรี กรมพลศึกษาจึงหาแนวทางยกฐานะวิทยาลัยพลศึกษาให้สามารถเปิดทำการสอนในระดับปริญญาตรี โดยในระยะแรกได้จัดทำโครงการความร่วมมือทางวิชาการกับกรมการฝึกหัดครู เป็นสถาบันสมทบของวิทยาลัยครู เพื่อเปิดสอนระดับปริญญาตรีหลักสูตรต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ. 2531 ในขณะเดียวกันก็มีแนวทางที่จะเปิดดำเนินการสอนระดับปริญญาตรีด้วยตนเอง จนได้มีการร่างพระราชบัญญัติเพื่อยกฐานะวิทยาลัยพลศึกษาขึ้นเป็นสถาบันการศึกษาระดับปริญญา ในปี พ.ศ. 2538 และใช้ชื่อ “ร่างพระราชบัญญัติสถาบันกาญจนมงคล พ.ศ...” กรมพลศึกษาได้เสนอร่างพระราชบัญญัติสถาบันกาญจนมงคลตามลำดับ พร้อมกับที่กรมอาชีวศึกษาได้เสนอร่างพระราชบัญญัติสถาบันเทคโนโลยีปทุมวัน และกรมศิลปากรได้เสนอร่างพระราชบัญญัติสถาบันพัฒนศิลป์ ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้ให้ความเห็นชอบในร่างพระราชบัญญัติทั้ง 3 ฉบับ แต่เนื่องจากสาเหตุบางประการ กรมพลศึกษาได้นำร่างพระราชบัญญัติสถาบันกาญจนมงคลกลับมาพิจารณาทบทวนใหม่อีกครั้งหนึ่ง เป็นเหตุให้ ไม่สามารถนำเข้าสู่ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ได้ทันเวลา เนื่องจากสภาผู้แทนราษฎรหมดอายุลง จึงต้องนำร่างพระราชบัญญัติสถาบันกาญจนมงคล มาเริ่มดำเนินการตามขั้นตอนใหม่ อีกครั้งหนึ่งภายหลังจากที่มีการจัดตั้งรัฐบาลใหม่แล้ว

การดำเนินการเพื่อยกฐานะดังกล่าว ได้ดำเนินเรื่อยมากระทั่งสภาผู้แทนราษฎรได้ส่งร่างพระราชบัญญัติสถาบันการพลศึกษา ไปยังสำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เพื่อทูลเกล้าฯ ถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพื่อทรงลงพระปรมาภิไธย ต่อมาเมื่อวันที่ 31 มกราคม พ.ศ. 2548 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ลงพระปรมาภิไธยในร่างพระราชบัญญัติสถาบันการพลศึกษา และออกประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548 ให้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548 เป็นต้นไป (กรมพลศึกษา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. 2556 : 18 - 19)

3. นโยบายกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

โดยที่รัฐบาลปัจจุบันมีนโยบายที่จะปฏิรูปโครงสร้างส่วนราชการครั้งใหม่ เพื่อให้ระบบราชการได้เป็นกลไกสำคัญในการบริหารประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้โดยมีกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาอยู่ในเป้าหมายที่จะรับการปรับเปลี่ยนบทบาท ภารกิจ และโครงสร้างด้วย

แนวนโยบายการปรับโครงสร้างกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ได้รับการขานรับจากบุคคลในวงการกีฬาอย่างกว้างขวาง ขณะเดียวกันคณะกรรมการการกีฬา สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาต่างมีความเห็นร่วมกันว่า ภารกิจด้านกีฬาของชาติควรได้รับการยกระดับความสำคัญ ให้เป็นกระทรวงกีฬาโดยเอกเทศ หรือเป็นกระทรวงกีฬาและกิจการเยาวชน ซึ่งจะเป็ โครงสร้างที่มีองค์ประกอบสอดคล้องกับปรัชญาของกีฬาและการบริหารจัดการด้านกีฬา

ฉะนั้นการมีกระทรวงการกีฬา หรือหากจะนำภารกิจด้านเยาวชนที่เป็นกิจการพื้นฐานด้านทรัพยากรบุคคลรวมกับกระทรวงกีฬา เป็นกระทรวงกีฬาและกิจการเยาวชน นับว่าเป็นการจัดโครงสร้างส่วนราชการที่เหมาะสมต่อกิจการการกีฬาของชาติเช่นกัน

4. ความจำเป็นที่ต้องมีกระทรวงกีฬา หรือกระทรวงกีฬาและกิจการเยาวชน

ที่ผ่านมาการบริหารกีฬาของชาติไม่เป็นเอกเทศ ทำให้ขาดความเชื่อมโยงและเอกภาพในการบริหารจัดการแบบองค์รวม แม้จะมีแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติกำหนดกรอบและ ทิศทางการพัฒนาการกีฬาก็ตาม การกีฬาของชาติก็ไม่สามารถก้าวสู่เป้าหมายที่กำหนด นอกจากนี้แนวทางและนโยบายการพัฒนาคุณภาพทรัพยากรมนุษย์ของส่วนต่าง ๆ ยังมีวิถีทางที่แตกต่างกันขาด การประสานงานที่ดี ไม่มีประสิทธิภาพในการบริหารงานให้บรรลุเป้าหมาย ทำให้เกิดความ เชื่องช้า สิ้นเปลืองทรัพยากรบุคคลและงบประมาณโดยเปล่าประโยชน์ ฉะนั้นการมีกระทรวงการกีฬา จะสามารถนำโครงสร้างการบริหารภายใต้กระทรวงมากำหนดวิสัยทัศน์ กรอบทิศทาง การบริหาร กิจกรรมการกีฬาและการพัฒนาการกีฬาที่พึงประสงค์ของประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพและ ประสิทธิผลตามหลักการดังนี้

4.1 เป็นการกำหนดส่วนราชการที่มีบทบาทภารกิจและ โครงสร้างด้านกีฬาที่ชัดเจน มีศักยภาพ มีความคล่องตัวและมีเอกภาพในการดำเนินงาน รวมทั้งสามารถประสานความร่วมมือกับ องค์การกีฬาระหว่างประเทศ องค์การกีฬาในประเทศที่เป็นหน่วยงานรัฐและภาคเอกชนในการดำเนินงาน ที่สนองนโยบาย เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ในภารกิจกีฬาของชาติได้อย่างรวดเร็วและสมบูรณ์

4.2 กระทรวงกีฬาสามารถกำหนดโครงสร้างองค์กรที่จะทำหน้าที่พัฒนาคุณภาพและ ศักยภาพบุคคลทั้งด้านการกีฬาพื้นฐาน การกีฬาเพื่อความเป็นเลิศและการกีฬาอาชีพได้อย่างเหมาะสม ตลอดจนให้กิจการกีฬาและกิจการเยาวชนในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่สังคมไทยกำลังประสบใน ปัจจุบัน

4.3 เป็นการสอดคล้องกับอุดมการณ์ขององค์การสหประชาชาติว่าด้วยการกีฬาและพลศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกำหนดให้การศึกษาเพื่อพัฒนาความร่วมมือและใช้ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งเป็นทรัพยากรสำคัญของโลก

4.4 เป็นการรวมศูนย์บริหารจัดการเพื่อความเป็นเอกภาพระหว่างภาครัฐและเอกชนให้มีความเชื่อมโยงเป็นระบบ และเป็นหน่วยหลักในการประสานการปฏิบัติแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ

4.5 เป็นกระทรวงที่ทำงานสนับสนุนช่วยเหลือแก่กระทรวงที่มีภารกิจด้านการศึกษาศาสนา วัฒนธรรม และการสาธารณสุข รวมถึงกระทรวงด้านความมั่นคง เป็นการลดภาระการจัดการและงบประมาณ เป็นต้น

4.6 เป็นการใช้ทรัพยากรด้านวิชาการและเทคโนโลยีทางการศึกษา เพื่อการพัฒนามาตรฐานกีฬา คุณภาพชีวิตประชาชนได้อย่างคุ้มค่า ประโยชน์

5. มติของกีฬาที่มีต่อกระทรวงกีฬา

การดำเนินกิจการการกีฬาต่อทรัพยากรมนุษย์ ชุมชน สังคมและประเทศชาติ รวมถึงประชาคมโลกได้บังเกิดประโยชน์ในหลายมิติ ได้แก่

5.1 สร้างสรรค์สังคมไทยและประชาชนคนไทยอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ความเป็นระเบียบวินัย คุณธรรมและจริยธรรมภายใต้ปรัชญากีฬาที่ให้ความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพคน และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

5.2 ช่วยในการพัฒนาเมือง พัฒนาวิทยาการและเทคโนโลยี รวมถึง โครงสร้างพื้นฐานของสังคมไทย และมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม สอดรับกับความเจริญก้าวหน้าของประเทศ

5.3 ช่วยให้โครงสร้างสังคมไทยมีระบบการสร้างมาตรฐานสังคมที่ดี

5.4 ลดภาระด้านงบประมาณและบุคลากรในการดูแลสุขภาพพลานามัย สุขภาพจิตของคน และเป็นการลดข้อจำกัดด้านอัตราค่าจ้างบุคลากรด้านบริการสาธารณสุขมวลชน

5.5 กีฬากับการพัฒนาการปกครองท้องถิ่น ได้บังเกิดประโยชน์ต่อการกระจายอำนาจการปกครองสู่ท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพตามเจตนารมณ์ของนโยบายและกฎหมาย

5.6 กิจการกีฬาได้สร้างโอกาสและองค์ความรู้ เพื่อการค้ารังชีพและเป็นเครื่องมือในการสร้างรายได้ตามวิถีของกีฬาอาชีพ

5.7 ภารกิจกีฬาเป็นทุนสังคมเพื่อสนับสนุนภาคธุรกิจเอกชน รวมถึงการนำรายได้เข้าประเทศจากกีฬาวัฒนธรรม และการแข่งขันกีฬาระหว่างประเทศมากขึ้น

5.8 นักกีฬาได้รับการพัฒนาความสามารถเพื่อความเป็นเลิศทั้งระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และนานาชาติ อย่างต่อเนื่อง ภายใต้กรอบวิสัยทัศน์และทิศทางการพัฒนาเดียวกัน

5.9 กีฬาและการแข่งขันกีฬาเป็นมาตรการหนึ่งในการสร้างความภาคภูมิใจแก่ประชาชน และนำชื่อเสียงเกียรติภูมิมาสู่ประเทศ

5.10 เป็นแนวทางเพื่อการเข้าร่วมเป็นภาคีหรือพันธมิตรการกีฬาที่ทุกประเทศกำลังให้ความสำคัญ เป็นการสร้าง โอกาส และบทบาทแก่ประเทศในการเจรจาต่อรอง และแสวงหาพันธมิตรร่วมในระดับภูมิภาคอย่างเสมอภาค

สรุปท้ายบท

การพลศึกษาก่อนสมัยกรุงสุโขทัย ไม่มีหลักฐานแน่นอน แต่พอสันนิษฐานได้ว่า กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับพลศึกษาได้แก่ กระบี่กระบอง มวยไทย ตะกร้อ และการเล่นพื้นบ้านอื่น ๆ ซึ่งนิยมเล่นในวันนักขัตฤกษ์ต่าง ๆ สืบเนื่องกันมาจากบรรพบุรุษ ซึ่งไม่มีการศึกษาที่มีรูปแบบเพียงแต่การปฏิบัติของพวกทหาร ขามเกิดศึกสงคราม เป็นต้น

“การพลศึกษาในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์” นับตั้งแต่รัชกาลที่ 4 เป็นต้นมา จนถึงรัชกาลปัจจุบัน ประเทศไทยได้ทำการติดต่อกับประเทศต่าง ๆ ทางภาคพื้นยุโรปมากขึ้น ทั้งด้านการค้า การกีฬา มีการแลกเปลี่ยนและเผยแพร่กีฬาอย่างมาก พระมหากษัตริย์หลายพระองค์ทรงโปรดด้านการกีฬา มีการส่งขุนนางและข้าราชการไปศึกษาวิทยาการยังต่างประเทศ จึงนำความรู้และประสบการณ์มาถ่ายทอดในเมืองไทย ต่อมาได้มีการประกาศตั้งกระทรวงธรรมการ ผลิตบุคลากรทางด้านพลศึกษาในกรมฝึกหัดครูพลศึกษาขึ้น เพื่อทำการเรียนการสอนในโรงเรียน ขณะเดียวกันก็ได้สร้างโรงพลศึกษา กระจายทั่วไป การพลศึกษาได้บรรจุไว้ในนโยบายของกรมพลศึกษา และในแผนการศึกษาชาติตามลำดับ ทั้งการผลิตบุคลากร และการศึกษาในหลักสูตรการศึกษาสำหรับเยาวชนในภาควิชาบังคับ จนกระทั่งปี พ.ศ. 2545 กรมพลศึกษาได้ยุบเลิกไป แต่จัดตั้งกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ทำหน้าที่เกี่ยวกับการพลศึกษาและกีฬาต่อไป

“การจัดการศึกษาด้านพลศึกษาและกีฬาในสถานศึกษา” ที่สำคัญในปัจจุบัน พอสรุปได้ดังนี้ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยราชภัฏสถาบันการพลศึกษา (17 แห่ง) โรงเรียนกีฬาสังกัดสถาบันการพลศึกษา จำนวน 11 แห่ง และโรงเรียนกีฬาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล และอื่น ๆ จำนวน 9 แห่ง

“การจัดตั้งกระทรวงกีฬา” โดยคณะกรรมการกีฬา ได้เสนอจัดตั้งกระทรวงกีฬาขึ้นมา เพื่อส่งเสริมพลศึกษา และกีฬาทั่วประเทศตามหลักการที่ว่า กีฬาเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างเสริมคุณภาพของคนในชาติให้มีสุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่สมบูรณ์ เพื่อการนำไปสู่ศักยภาพของคน

เพิ่มพูนสติปัญญาและคุณลักษณะประจำตัวที่จะช่วยเสริมสร้างจริยธรรม และคุณภาพอย่างมี
ประสิทธิภาพ

คำถามท้ายบท

จงตอบคำถามต่อไปนี้

1. อธิบายสรุปการพลศึกษาก่อนสมัยกรุงสุโขทัยมาพอสังเขป
2. อธิบายสรุปการพลศึกษาสมัยกรุงสุโขทัยมาพอสังเขป
3. อธิบายสรุปการพลศึกษาสมัยกรุงศรีอยุธยา มาพอสังเขป
4. อธิบายสรุปการพลศึกษาสมัยกรุงธนบุรีมาพอสังเขป
5. อธิบายสรุปการพลศึกษาสมัยกรุงรัตนโกสินทร์มาพอสังเขป
6. อธิบายสรุปวุฒิทางการศึกษาของวิชาพลศึกษาในช่วงที่เปลี่ยนชื่อ “ห้องพลศึกษากลาง”

มาเป็น “โรงเรียนพลศึกษากลาง”

7. อธิบดีกรมพลศึกษาคนแรกของกรมพลศึกษา คือใคร
8. อาจารย์ใหญ่คนแรกของโรงเรียนพลศึกษากลาง คือใคร
9. สถาบันจัดการศึกษาด้านพลศึกษาและกีฬามีที่ไหนบ้าง
10. จงสรุปหลักการและเหตุผลของการจัดตั้งกระทรวงกีฬามาพอเข้าใจ

เอกสารอ้างอิง

- กรมพลศึกษา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2556). **บันทึก 8 ทศวรรษกรมพลศึกษา หนังสือฉบับพิเศษเนื่องในโอกาสครบรอบ 80 ปี กรมพลศึกษา**. กรุงเทพฯ : ศรีเอท มายด์ จำกัด.
- กรมศิลปากร. (2525). **จดหมายเหตุการณ์อนุรักษกรรฐรัตนโกสินทร์**. กรุงเทพฯ : สหประชาพานิชย์.
- กระทรวงศึกษาธิการ, กระทรวง. (2507). **ประวัติกระทรวงศึกษาธิการ 2435 - 2507**. พระนคร : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- การกีฬาแห่งประเทศไทย. (2556). **ประวัติความเป็นมา**. สืบค้นเมื่อ 30 พฤศจิกายน 2556, จาก [http://www.sat.or.th/01 history 1 asp](http://www.sat.or.th/01%20history%201%20asp).
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, กระทรวง. (2556). **ไดอารี : รายงานประจำปี 2556**. กรุงเทพฯ : องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- คณะกรรมการวางแผนพัฒนากีฬาแห่งชาติ. (2520). “การเคลื่อนไหวในวงการกีฬา” **วารสารสุขศึกษาพลศึกษาและนันทนาการ**. 3(8) : 113.
- ถนอมวงศ์ กฤษณ์เพ็ชร. (2538). **ประวัติการพลศึกษาไทย**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บัว นิลอาษา. (2501). **แนวการสอนอาวุธโบราณ**. พระนคร : โรงพิมพ์นายร้อยพระจุลจอมเกล้า.
- ปรีวัฒน์ วรรณกลาง. (2556). **นโยบายแนวทางการบริหารราชการสถาบันการพลศึกษา พ.ศ. 2556 - 2560**. ชลบุรี : สำนักอธิการบดี สถาบันการพลศึกษา.
- พงษ์ศักดิ์ พละพงศ์. (2515). **ประวัติ ปรัชญาและหลักการพลศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- พิพิพร แก้วมุกดา. (2518). “ประวัติการฝึกหัดครูพลศึกษาในประเทศไทย” **วารสารสุขศึกษาพลศึกษาและนันทนาการ**. 10(1) : 35 - 51.
- พิมาน แจ่มจรัญญ. (2508). **ชุมนุมจดหมายเหตุฝรั่งในเมืองไทย**. พระนคร : โรงพิมพ์ผ่านฟ้าพิทยา.
- ไพฑูรย์ จัยสิน. (2518). **การจัดและการบริหารพลศึกษา**. กทม. สิ้นธุ์ : สู่ได้
- ฟอง เกิดแก้ว. (2520). **ประวัติการพลศึกษา**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.